

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә хәынтқарратә усхәартә «Апснымедиа»

2023 ш. июль 27 № 41-42 (21.469)

А П С Н Ы А Х Э Ы Н Т Қ А Р Р А Т Ә Б И Р А К А М Ш Адныхәаларақәа

Апсны Ахада Аслан Бжьаниа Апсны жәлар ирыдыныхәалейт

«Хәтыр зқәу хыныңуаа!
Иахә иазгәахәит Апсны Ахәынтқарратә Бирак Амш. Абри амш шыахә аены иахгәалахаршәоит 1992 шықәса июль 23 азы Ареспублика Апсны Иреихазу Асовет аилатәарафәы ахәынтқарратә бираки агерби анышыақәдыргәәоз.
Ари абирак калейт ахатәымша алхрей ахыпшымырей рзы хәқәдара иацкы хаданы.
Абирак анышыақәдыргәә ашы-

Апсны Ахәынтқарратә Бирак Амш. Уака иазгәауоп:

мацара икам, рацхьаза иргыла-ны, уи иахгәаланаршәоит зхы иақәитү атәылафәы анхара-антыразы, аизхазыгыразы, ахәыцкәа раазаразы харт хәхьтә дарбанзаалак итақхыкәра. Харт зегы иахзеицшу усуп – Апсны Ахәынтқарра атәылауаа иратәоу апцстаара рымазарц азы иаахалшо зегы ақатара!»
Ақыр иацсоу хыныңуаа! Абри амш шыахә аены Апсны атәылауаа, ауаацсыра, амызцәа зегы ирзеицхьасшәоит атынчра, ашәты-какачра, акзаара.

жәлары зегы ирныхәаны икоуп, инартбааны иазгәартәит Апсны Ахәынтқаррафәы мацара акәымкәа, хара уи антыцгыи. Хара хбирак азы агәадура хәмоуп, уи ианубаалоит апсуа жәлар ртоурыхтә гәалашәара, рпатриотизм, рфырхатара, реилатәара.
Апсуа бирак хәцхьакагы хәиднакылаоит, иацхьоит зхы иақәитү, игәгәоу хыныңытәыла ахьзала ақәфиара фыцкәа рахь».

Апсны Жәлар Реизара Аиҳабы Лаша Ашәба Апсны жәлар ирыдыныхәалейт Ахәын-

«Хәтыр зқәу Апсны Ахәынтқарра атәылауаа!
Апсны Жәлар Реизара адепутатцәа ишәыдырныхәалоит Ахәынтқарратә Бирак Амш!
Хреспублика ухафәы иузаагом уи ахәынтқарратә символкәа – абираки, агерби, агимни рыда.

тқарратә Бирак Амш. Уака иазгәауоп:

Урт иахәтәцкәоу атыц ааныркылоит хтәыла ахәынтқарратә пстазаарафәы, дарбарзаалак атәылауаа ипцстазаарафәы.
Ахәынтқарратә Бирак Амш – ари шәарей хәрей зыргылара хәфәу хәамтазтәи Апсны атоурых ауп. Уи ицабыргыцкәыны

жәлары зегы ирныхәаны икоуп, инартбааны иазгәартәит Апсны Ахәынтқаррафәы мацара акәымкәа, хара уи антыцгыи. Хара хбирак азы агәадура хәмоуп, уи ианубаалоит апсуа жәлар ртоурыхтә гәалашәара, рпатриотизм, рфырхатара, реилатәара.
Апсуа бирак хәцхьакагы хәиднакылаоит, иацхьоит зхы иақәитү, игәгәоу хыныңытәыла ахьзала ақәфиара фыцкәа рахь».

Акәа, июль 23 аены

Апсны Ахәынтқарратә Бирак амшныхәа иазкын маланыкәала, автомашынала иацхылауарақәа. Иахыркын Акәа, Ахақәитра Ашәа акны. Урт зегы фәынархейт Алада Ешыра ақыта ақоу Апсны Ахәынтқарра Рацхьатәи Ахада Владислав Арзынба Имениал ахь, инышәынтрафәы ашәткәа шьтартейт. Анашсан, машынала аныкәара иалахәыз рфәынархейт асахьатыхыш, Апсны Ахәынтқарратә Бирак автор Валери Гамгиа игәалашәара хәтыр ақәыртарц азы Очамчыра араион Кәтол ақыта ашкәа.
Аныкәара иалахәын 200-шык инареиханы, убарт рхыпхьазарафәы «Альфарт-клуб», амотоциклитцәа рклубкәа «Абрек», «Аинар», аилазаара «Ridedike Арспну» амаланыкәацәа.

имшафысит Ахәынтқарратә Бирак Амш иазкыз аконцерт.
Ахореографиятә, ашәахәаратә коллективкәа, апсуа естрада артистцәа рыкәгылара аламталазы асценахь инаргейт абираккәа 16. Аконцерт мшафызгәоз Алхас Манаргиа иаззыркәафәы урт ртоурых еицәхәейт.
Аконцерт иацааит Апсны Ахада Аслан Бжьанией уи ихәтыпуаф Бадра Гәынбей.

Апсны Ахәынтқарратә Бираки Агерби шыақәыргәәан 1992 шықәса июль 23 аены Ареспублика Апсны Иреихазу Асовет аилатәарафәы.
Абирак Амш Апсны ақалаккәа, араионкәа зегы ркны инартбааны иазгәартейт.
хәаакәнацәит аганкәа рзинкәа, рхыд-цкәа.
Азакәанпроект алацәажәара рхы аладырхәит иаацхьаз Апыза-министр ихәтыпуаф, аэкономика аминистр Кристина Озган, уи лхәтыпуаф Теймураз Амкәаб, Жәлар Реизарафәы Ахада ихатарнак, аиустиция аминистр Анри Барцыц.
Аилатәара аихшьылақәа рыла Аилак алахәылацәа иазырызбейт абри азакәан апрокект Жәлар Реизара ааигәазатәи аилатәарафәы адкыларазы инарыштырц.

Жәлар Реизара Аилак акны

Ииюль 24 азы Апсны Жәлар Реизарафәы имшафысит жәларбжьаратәи апарламентбжьаратәи амадарақәеи ацыныңуаа рыныңцкәа амадарақәеи рзы Аилак аилатәара. Ишафигон уи ахантәафәы Алхас Барцыц.
Адепутатцәа ахәацшит «В.Г. Арзынба ихьз зху Жәларбжьаратәи ахәиртә багәаза «Акәа» аусура аларгарей хәцхьакагы ахархәарей рзы

Урыстәылатәи аиуристә хәфәы иганәхьала аинвестициатә проект анагаразы Апсны Ахәынтқарра Аиҳабырей Урыстәылатәи АФедерация Аиҳабырей рыбжьара Аиқәышахатра аратификация азы» азакәан апрокект. Уи иацу аилыркааратә шәкәафәы иазгәатуп аиқәышахатра ишым-шақәнацауа Урыстәылатәи аиурист хәфәы иганәхьала аинвестициатә проект анагаразы азцаарақәа, иаг-

Афәр рфорум иалахәу рахь

Адырратәра шыкалахьоу еицш, Апсны Ахада Аслан Бжьаниа мышкы хәа Нальчик ақалак дьқан Жәларбжьаратәи афәртә турист-патриоттә форум «Иаку Кавказ» аусура аеалархәразы.

Жәларбжьаратәи афәртә турист-патриоттә форум «Иаку Кавказ» аусура мшафысит июль 18 инаркны 21 азынза Кабарда-Балкартәи Ареспубликафәы.

Афорум афәацхьа уснагзатәкәаны иқәгылоуп: атәылауаа рпатриоттә, хәартара злоу афәртә туризм аусхк аганәхьала апрокекткәа реиқәыршәара; Кавказ ажәларкәа рмилатбжьаратә, рдинбжьаратә усейицра аргәғәара; атуризми асасдкыларей ухәа рырфәиарафәы афәр рцкы алацәажәара.

Афорум апрограма иацанакуейт еиуеицшым ахыр-хартақәа рганәхьала ацарадырратә тыцкәа, апрокектә усура, иара убас атурист-еилыркааратә программа.

Апсны Ахада Аслан Бжьаниа дрыдныхәалейт Жәларбжьаратәи афәртә турист-патриоттә форум «Иаку Кавказ» иалахәу. Уи мшафысуан Нальчик, Кабарда-Балкартәи Ареспублика ахтны-қалак акны.

Ахәынтқарра Ахада иқәгыларәфәы ихәейт: «Апсны анап-хгарей ажәлары рыхьзала гәык-фойскала табуп хәа иасхәоит Кабарда-Балкартәи Ареспублика Ахада Казбек Валери-ица Кокков сахьааипхьаз азы, насгы ақырза зтазкуа, хәартара злоу аусмшафатә салахәартәи алшара ахьситаз азы.

Жәларбжьаратәи афорум «Иаку Кавказ» – аусейицразы, афәр рполитика аганәхьала аидеиакәа рзы зейгьаказам тыпуп, асейицш икоу аускәа афәр ирыланазоит Апсәдгьыл абзиабара, аиашьаратә еиыкәазашьақәа. Абри инамаданы, ақырзатцазкуа уснагзатәны икоуп Кавказ ажәларкәа русейицурей ракзарей рыргәғәаразы аконцепция аусадуларә. Апсны еснаг иазхиоуп Кабарда-Балкартәи Ареспублика

акны хәартара злоу, ақыр иацсоу апшьгамтәкәа рынагзара активла аеалархәра.

Аслан Бжьаниа иазгәейт, Апсны иара убас ацк ду шар-то атуризми асасдкыларей рыр-фәиарафәы афәр иааныркыло атып.
«Апсны Ахәынтқарра, иара афәиарафәы атуризм апхьа иргыла-ны, иазхиоуп абри афорум инақәыршәаны апышәа аимдара, еицахзеицшу апшьгамтәкәа рышьақәыргыларә.

Афәр – хәжаларкәа цхьакәтәи рфәицш роуп, атуризм афәиарафәы урт рлагаламтә ақәфәиарей ашә-тыкакачрей хымпәит ирышьа-тоуп», – иазгәейт аидеиакәа-ларәфәы.

«Афорум «Иаку Кавказ» иала-хәу зегы ирзеицхьасшәоит лцшәа-бзиала аусура, аинтерес зтоу аидәажәарақәа, иқәырғылоу усна-нагзатәкәа ралыршәарафәы агәац-пхьаара.

Иарбанзаалак апшьгамтә иаанашьтәуейт алцшәақәа, хәиашьаратә республикакәа рыбжьара амадарақәа аргәғәоит!» – ихәейт Апсны Ахада.

Аццарадырратә, арфәиаратә интелигенция рхәтарнакцәа рпыларә

Апсны Ахада Аслан Бжьаниа дыр-цәлейт аццарадырратә, арфәиаратә интелигенция рхәтарнакцәа, – иаана-цхәуейт Ахада ипресс-аматцзура.
Аппыларә аартуа, ахәынтқарра Ахада иазгәейт иара еснаг дшад-гыло ахәынтқаррей ауаажәларрей реицәажәара, иагырыдигәлейт гәаар-тыла еицәажәарц.

«Абасейицш икүл аппыларәкәа еиснаг алцшәа рымоуп. Атәыла апц-стазаара хәа злоу азцааткәа рганәхьала шәара шәгәаанагарақәа, шәабжьгарақәа хәа хзы ақыр иац-соуп», – ихәейт Ахада.
Аслан Бжьаниа далацәажәейт ргә-стазаара еиуеицшым аусхкәа рганәхьала аускәа ргәгылазаашьа атәы.
Аццарадырратә хейдкыла ахәтар-накцәа еитәрхәейт аццарадыррафә икоу апрокемақәа, насгы урт ртыц рыкәцашьа амшақәа. Аппыларәфә иара убас ирылацәажәейт хәа злоу хәамтазтәи азцаарақәа.

Аппыларә иалахәын Апсны Ахада ихәтыпуаф Бадра Гәынба, Ахада Иусбарта анапхгәы Цьансыхә

Нанба, Ахада Иусбарта анапхгәы ихәтыпуаф Валери Папба, Апыза-министр ихәтыпуаф, аэкономика аминистр Кристина Озган, Ахада Иусбарта аэкономика акәша аиҳабы инапынцәкәа назыгзо Алхас Азынба, арфәиаратә, аццарадырратә интелигенция рхәтарнакцәа – аццарадыррақәа Ракадемия апре-зидент Зураб Цьопуа, ақыта нхамша Институт аиҳабы, академик Лесик Аиба, Ахада икны икоу астратегиятә аццарақәа Рцентр аиҳабы Виачеслав Чрыгба, Апснытәи ахәынтуниверситет аэкономика афакультет адекан Ева Озган, Д. Гәлиа ихьз зху Апсүта-аратә институт аиҳабы Арда Ашәба, Апсны аццарадыррақәа Ракадемия аекология Институт аиҳабы Роман Дбар, ауаажәларратә усзүо Руслан Цьопуа, асахьатыхышәа Реидгыла ахантәафәы ихәтыпуаф Нугзар Логуа, Апсны аинтелигенция Реидгыла ахантәафәы Нодар Чанба, аэкономи-кеи азини Ринститут аиҳабы Заур Шьалашьаа.

Очамчыра араион ауаажалар рқылара

Аңсны Ахада Аслан Бжьаниа Очамчыра ақ. ахь инькәараан ақалақь амшынцшақәа арпш-заразы аусурақәа рымөаңысыша гәеит.

Уақа тықь ағы 3 нызқь метр цшырқца рақара ахақә шытар-рцахьейт. Уи ахәцса иартөит 5 миллионки 250 нызқь маат. Уажәи асасаиртә «Амшынеикәатәи абырлаш» аганахь ахақәчаца ыкәырцөит.

Ақшақәағы еидархәхьейт атла-қәа, идырғылахьейт асқамқәа, агам-сам тапсартақәа, азыршә ухәа егыртғы.

Аспорттә шта еикәыршәоуп. Аусурақәа хақыркын апрель азы. Апрокет ахәцса – 1 миллионки 900 нызқь маат артөит. Амалқәа ауштып атыдәнтәи абиуцъет аҕнытә.

Аңсны Ахада Аслан Бжьаниа Очамчыра араион актив алархәны антцтәи аилацәажәара мөаңигейт.

Очамчыра араион ахадара аиҕабы Беслан Бигәуаа 2023 шықәса фымз рыөнүцқала имөаңыргаз аусуразы ақасабрба қайтөит.

Ажәахә дазыыршәны, Аслан Бжьаниа иазгәейтөит ашәахтәқәа рылхра аганахьала ақатарбақәа шееим, араион аҕны ахатәи биз-нес аҕиара иаламгар, аицахара-қәа еиҕағы ишырацөо.

«Ахәынтқарра иалшазом хыр-харала анхамөатә усқәа рымөаң-цгара. Ари ахәынтқарра анапы ианым, ари знапы иану ахатәи бизнес ауп. Абас ишыақғылоуп аекономика, шәарей сарей хус – аекономика знапы алаку рхып-хьазара аизырхара ауп», – ихәейт иара.

Аслан Бжьаниа еилкаарла дазнейт аҕсыз аус адызулау анаплакқәа русура шмачхаз, ари иееим анырра шықанацзашәахтәқәа ралагаларыхь. Абри инаваргылары уи иазгәейтөит, егырт аусккәағы шырғиалатәу.

«Абри азы икоуп ауаағы, ад-гылқәағы. Уи аганахьала аймак-аиҕак ду мөаңысуейт. Хара иҕалшоит убри хақәарц, хшынхац қанхаларц, рацәақғы хбеиамкәа», – ихәейт Бжьаниа.

Ахада рыхшыө азиштыт аи-башьра аштыахь Аңсны идыр-гылаз, идырееиз рахьтә жәпақы шықатқоу ххатәи малқәа рыла акәымкәа, Урыстәыла ацхыраара-ла. Урт иреиуоуп ахәыцбақхақәа, ахәышәтәыртақәа, ашқолқәа, амөақәа, афымцамч, арыцқаратә ргыламтақәа ухәа.

«Хара даеакала анхара-анцы-ра қалшоит, иҕамоуп атуризм арҕиара иазку апрограмма, у-ригыы адкылара атахуп, аха гәгәала иаҕағыло ыкоуп. Урт рацәақым, аха дара ицшзаны, рыбжыы тганы ицәажөит. Аха ирхәо цабыргым, аекономика ахәақәа хара иртысуейт, ххәы-нтқарра иапырхаҕахауа акыр ирылацәажөит. Хәарас иатаху-зеи, ацәажәара мариоуп, акгы атак қамтазақәа, хара, араион, ахәынтқарра анапхгащәа, аде-путатцәа, атакпхықәра зду ауаа иахуалуп иахьа, абыржәи, абрақәа хықәкыла азцаарақәа ртыц рықә-цара», – ихәейт Бжьаниа.

Уи иажәақәа рыла, ауаа ргәаб-зиара, ацарадырра ахатабзиара, атәыла ашәартадара, арбцарм-чкәа реибытара, арраматцурахь анапхьара, уақа аҕағылазашьа бзиақәа раццара иахьа избла-латәуп, аха х-оппонентцәа уи алацәажәара ртахзам.

«Атуризм арҕиара, убри инама-даны апарта-сасаиртақәа рзинтә статус иазку азакәан адкылара акырза тцзкуа усны икоуп. Хара ихархөит апартаментқәаи ирыц ашәартарақәа шыкоу. Аха абарт иқаларц зылшо ашәартарақәа азакәан адкыларан иарбам-зар, урт шықәа иаанхоит. Абри азакәанпроект зырмазеиуаз, урт акыраамта аахыс аус адызу-

лоз специалистцәоуп, хасаб рзыруан ашәартарақәағы. Уақа ихадарақәоу зегьы адырбейт. Еитамтцау акоммерциатә мазара шытызхырц зтаху иаузом аполитикатә зинқәа, Аңсны атәылауафра. Ари апрограма пкуп. Еитамтцау акоммерциатә мазара аштыхьра азин имам Аңсуа хәынтқарра ақазара иақә-шақатым, хара ххәынтқарра иаҕағылары бцарштыхла мам-заргы бцарда ақәпара мөаңыз-гоз. Еитамтцау амазара заурц зтаху аполитикатә зинқәа рымазам, урт Аңсны иауааңсырахарц залшом, изақәызаалак демографиятә шәартарак рыцым», – ихәейт Ахәынтқарра Ахада.

Аслан Бжьаниа иатцшыит ара-ион аекономика шырғиалатәу. Очамчыра амшын ацшақәа их-шыө азиштыт. Уажәи уи арееира иафуп.

Ахада иажәақәа рыла, Очам-чыратәи астадионгы иацх-раатәуп. «Ари аобиект атоу-рых-культуратә тынха абақәа рреестр ианцатәуп. Абрақәа ихә-маруан иналукааша апсуа спорт-сменцәа», – ихәейт иара.

Ахада иазгәейтөит апарта-сасаиртақәа рызцаара аганахьала Очамчыра ауааңсыра ркнытә адгылара дшақәгыгуа, аймак-аиҕак шхыркәшахауа изыхәтоу азакәанкәа рыдкыларала.

«Ибзиоуп, ауаа аины ацхы-раара ианахәо, иееим убри ауп, дара хрыцхраарц ахьхалымшауа. Аусқәа абас ала ртағылазашьа цсахтәуп», – еихишьалеит Аслан Бжьаниа.

Ахада данықәгыла аштыахь, Очамчыра ауааңсыра апарта-сасаиртақәаи апартаментқәаи рганахьала ргәаанагара рхәейт. Иқә-гылоз аиҕарашык азакәанпроект адкылара иадгылон, избанзар урт аекономика рғиалатәуп, атәылағы ацстазаара ақазара еиҕәтәлатәуп хәа рыцхьазоит.

Аңсны адемография аҕағылазашьа иазкны

Абри азцаара хада иазкны Асоциал-економикатә тца-арақәа Рцентр ааигәа имөаң-нагеит астол гьежь. Уи ааиртит Ацентр анапхгағы, афилософиятә наукақәа ркандидат, адоцент Олег Нестор-ица Дамениа.

Зегь реиҕа ихадоу, хәынтқаррақ ақасабала хәқазарц ацак ду змоу – адемография азцаара иалацәажөон анаукатә усзуөцәа, ацарауаа, аспециалистцәа.

Хымцдада атәылаҕ адемогра-фия аштыхьраз анырра ду қа-нацөит Аңсны аекономика атағылазашьа. Убри иазкын ацентр аусзуөы Амра Цөышба лажәахә. Лара дазаатгылейт иа-хьазы аңсуаа рхыпхьазара, уи астатистикатә тцаарақәа ина-рықәыршәаны 51 процент ыкоуп. Еиҕырцшы хәхәаңшуазар, 2011-2021 шықәскәа иртагзаны, 10 шықәса рыла аңсуаа рхып-хьазара иазхәит х-нызқьы шышәи өынөажәи зейжәөык рҕынза (3259).

1992-1993 шықәскәа, аибашьра анцөз, иҕауз ааха хдемография ацөыз ду анаҕейт, хартәашьағыы амамкәа иаанхейт. Еилкаауп, хде-мография атағылазашьа хан-зацымхраа зхы иақөитү ахәынт-қарра хзыргылом хәа азгәалтөит лара.

Хмилац аиқәырхаразы зегь рапхьа иҕаргылаша аоуп хьынцбуаа, хашьцәа Аңсныка рырхынхәра, абрахь нхарақәа иҕежыыз аанкылара ргәапхартә еипш атағылазашьа рзапцара. Абри азцаара дазаатгыло, ацентр анаукатә усзуөы Жәде Цөемре иқалтөит ажәахә «Арепатриация апроблемақәаи, асоциологиатә аспекти». Шәмтәылатәи хьын-цбуаа, асоциолог Гехад Абаза: «Хара Сирия ачеркьесқәа хәа хзырхәон, ара хәхьааиз Сири-антәи иааз» хәа иҕашьтоуп, хара иахтәын, харзыпшыын абра ххылтшьтрақәа хпыларц», – лхәейт лара.

Атоурыхтәтцаарақәа рканди-дат Цөамбул Инцгыи иажәахәаҕ дазхьапшит арепатриация иац-накуа хдемография аштыхьразы. «Нестор Лакоба 1920 шықәса рзы амхәцырцәа аңсуаа рыргьежь-ра дашьтан. Иапцан акомитет амхәцырқәа рыргьежьразы. Аха мызқәак рыла ихырбгалан. 1928 шықәсазы Аңсны Ареспублика Ахада Нестор Лакоба ихьзала иааит ашәкәи Бырзентәыла ин-хоз амхәцырқәа ркынтә. Урт ахәон Аңсныка ахынхәра. Дара рхыпхьазара назон 700-өык ркынза.

1936 шықәсазы Нестор Лакоба

ари азцаара азбараз иқәйргылейт. Аха Қырттәыла уи адгылозма. Иш-дыру еипш, 1936 шықәсазы Нестор Лакоба Қарт ахәшә итаны дыршыит. Амала баша ихәаз ажәақәамызт Нестор иан Шьа-хәсна Цьегьениа лмыткәма иа-лаз ажәақәа «Сыцкөын, уан ам-шын нырцә икоу уашьцәа уҕсы рықәцәама нан» хәа.

Адемография аштыхьрағы ац-кы цдулоуп атәыла аекономика, агәабзиарахьчара.

Уи инамаданы ажәа рхәейт: Аңсны агәабзиарахьчара ами-нистр ихәтыпүаө Бағал Кациа, ахшараиурта Аҕны аиҕабы Белла Пылиа, ақалақь ахәыцтәи поли-клиника аиҕабы Ада Абыхәба.

Урт иазгәартөит Аңснынтәи анацәа хыпхьазара рацәала Урыстәыла ахшара дышрауа, избанзар уақа еиҕа ирзеиҕып хәа иазыпхьазаны. «Урт ахәыцқәа хдемография иагхейт, аңсуаа ххыпхьазара иагхейт, ара цьар-гыы итагалазам. Уақа ироуейт асоциалтә пакетқәа», – лхәейт Белла Пылиа.

Жәлар Реизара 5-тәи аап-хьара адеутат Леонид Чамагәуа иқәгылараҕ ирацәоуп дыз-заатгылаз апроблемақәа. Хде-мография аштыхьразы акырза тцзкуа усуп иқәыпшу ата-ацәарақәа ацхыраара рыцара. Ах-шара дзауз анацәа аматериалтә цхыраара рзықатар, убри акөзан чыдала иара инапхгара-ла еиҕкааз афонд «Азхара» зөыз хәышықәса иртагзаны.

Иара ихәейт, «хара хдемография аштыхьразы акагы атира атах-зам, хара ххатақәа иҕалшоит. Ирыцхраатәуп иқәыпшу ата-ацәарақәа, ахәыцы рацәа змоу, ибару, згәабзиара уашәшөыроу.

Азәыр ихашәтцару иахьа Аңсны 120 нызқь аңсуаа ххыпхьазара назоит хәа, сара итыстааит иа-хьа Урыстәыла инхоит 8 ныз-қьөык аңсуаа. Аңсны инхо хыпхьазара 90-95 нызқьөык ирейхам. Гал иақыртүартөыз аң-суаа рызцаарагы ус имари-ам азбара. Дара иаңсуаатәны рықатар саатқала иузбаша усым. Шәышықәсала иағын урт рыхдырра аңсахра, ақыртуа хәа рхы ршыо иқаларцазы. Хара хетнос аиқәырхара хара ххатақәа хнапы иакуп, хара иҕалшоит», – ихиркәшейт уи иажәа.

Наира САБЕКИА

Аңсны аделегация – Никарагуа

Абарт амшқәа рзы Аңсны аде-легация рхы аладырхәит Сан-динисттәи ареволюция 44 шы-қәса ахытра иазкыз агөйргьара.

Манагуа, Ареволюция аштағы имөаңысит акоманданте Даниель Ортега Сааведрей уи ихәтыпүаө Росарио Мурильоин ахықәгылаз аныхәатә концерт.

Аңсны аделегация ахада, Аңыза-министр ихәтыпүаө Беслан Цө-пуа Ареспублика Никарагуа Аха-да Аңсны Ахада Аслан Бжьаниа иқанцаз адныхәаларатә шәкәи иитөит.

Цөпуа Никарагуа анапхгара табуп хәа реиҕәейт ганрацәала икарто адгыларазы, ажәлар ир-зейҕаишыейт атынчра, аманшәа-лара.

Уаанза Манагуа америаҕы имөаңысит Аңсны аиҕабыратә делегацияи Манагуа ақалақь ахада Рейна Руедаи реицылара.

Рейна Руеда иазгәалтөит, Мана-гуеи Ақәи алшара дүқәа шры-моу аусеицуразы, хәпхьаҕағы ахтны-қалақькәа рыбжьара аизы-қазашьақәа рыргәғәара ргәи иштоу, – иаанацхауейт Аңсны адәнықатәи аусқәа Рминистрра амедиацентр.

«2021 шықәса ноиабр 1 азы Ақәеи Манагуеи рыбжьара анапы тцәөыз аиқәшахатра иалнаршоит еиуейцшым аусккәа рганахьала аҕышәа аимдара», – иазгәалтөит лара.

Аңыза-министр актәи ихәты-пуаө, ақытанхамөа аминистр Беслан Цөпуа ихәейт ахтны-қалақькәа рыбжьара нақ-аақ аизықазашьақәа шығәғәахауа, географияла акырза ишеицәы-хароугыы.

«Хара аокәанкәа хәиөыршоит, аха иахзеипшу рацәоуп. Хтәы-лақәа рсуверенитет иазықә-пцон, ирыхьчон ихьцшым хәынт-қаррақәаны иқаларц азы рзин. Аңсны жәлар рхәғәала ишәы-дыснхәалоит шәмилаттә ныхәа – Сандинисттәи ареволюция 44 шықәса ахытра», – иазгәалтөит Беслан Цөпуа.

Беслан Цөпуа иара убас ди-цөлейт Никарагуа ақыта нхамөа аминистр Боско Костилио. Уи далацәажөейт Накарагуа ақы-танхамөа аганахьала иамоу ал-шарақәа.

Иара иганахьала, Беслан Цөпуа еитейхәейт Аңсны ақытанхамөа аҕиара атәи, иазгәейтөит абри аускк аҕны аусеицура акырза шацанакуа.

Цөпуеи Костилиеи еицәажөейт хәпхьаҕағы аимадарақәа ишры-цырцо ала.

Аиааира – 30

Хьзи-пъшеи згым афырхатца

Нанхэамза 14, 1992 шы-кэсазы ашьаартэыра илагылт хшьамдгыл. Цэымбдас апысуа жэлэр ргист иалалаз ақыртүа фашист хтоурых ахафэра ирзырц, азкышыкэсақэа ирхааныз хбызшаа хамхны, хтэыла иткэарц гэтакыс иман. Ускан ирыздыруамызт апысуа рхақ цкыашкыа ағара шилымшоз. Издыруамызт, апысуа рдеицэа ргеи-сыбжь гонаты шытахкыа ишьамтүаз.

Ақалақкэеи ақытқэеи амца ркын. Ахаирпланкэа ахэыш-таарақэа цышыртэуан, ирбылуан архивкэа, хтоурых ыкэырхырц, ртоурых ххэтакны хқаларц. Рығаткы нагзара ақамызт, избанзар ацэгга зыршо цэггала дымфасуеит.

Аибашыра рапыхатэи амш инаркны рыжэа еибыта азыйкны еидгыла аға хэымга иегагылеит апысуа рдеицэа. Шэфыла еибашыуаз атеицэа дрылагыланы деибашыуан, зеибашыратэ мша акынтэи, иара игеалашэарафэи акрызтазкуа ахтысқэа сырзатгыларц стаху Апысны Афырхатца Гашик Азынба.

Мрагыларатэи афронт афы комиссар иказ, агэыпъ «Чагьам» акомандақатца Гашик Азынба аибашыра калаанза атарадыррафэи аус иуан. Иара иажэақэа рыла: «Рапыхыза аибашыра саналагыла, жэафашык

сцафэа сыманы сындэықалеит, уртгы сара исыкэгыбуан, убри аминуткэа рзы сшьамкэа цысуа иалагеит, сеитсауа, исхэо сфамшэо саакалеит. Хаи, ахымзъ шпъазгеи, аасгэахэит. Ақкэахэа ахысра иалагеит, Тамшь амфадү ханзааигэаха атцысра сакейтцит, минуткэак рапыхыа исыхыыз, аафьасшьеит, уи ашьтахы ус уха исымышыцызт».

«Лабра хақан, асы рацэаны ишьтан. Тоумышь хэа иахыашытоу, Кэтолаа рычкэынцэа ажэылар мшапыргон. Хақкэынцэа убра итахеит, асы илажыын, дара рахы анеира цэгган.

Ари анхаха, тракторла Кэтол ацентр акынза хааит, санынапъш ифьасшьеит, ахэсақэа «Хақкэынцэа цыоукы еибашыуазар, егырт тахазар хара хақами» хэа асы пүа анеира иафын. «Хақкэынцэа хара иалахгоит» хэа пүхыака ицон...».

Аибашырафэи дтахеит Гашик иашьейтды, зөыцэа рыфэныцка даара пату зкэыз Темыр.

«Абцьар анумоу, ухы уанақэгыбуа уи дэеакала икоуп, ианумам узыкэгыбуа мацзоуп» – ихеит Гашик Азынба.

Абас еипъш иказ аибашыцэа рыбзоурала ауп ишаагаз Аиааирагы. Зыхэ хараку, шыла икэабоу Аиааира. Цэыббрамза 30, ари арыцхэ апысуа хтоурых афы ихадаратэу атыпъ ааннакылеит. Ипъшыоу Аиааира иамшеит. Хдеицэа гэымшэақэа аиааира амш хзааргеит. Аиааира рыхыз адхэалоуп зыпъстазаара зыдгыл иахтныцтаз атеицэа адауапышыкэа. Назаза псыра рыкэым, наунагза рыхыз еимырдалоит абипъарақэа.

Апысуа ипъсадгыл алахынтца иаргы илахынтцоуп. Иахыа Апысны зхы иакэитү, ихыпъшыым хэынтқарроуп, афеиара амша иануп. Хбызшаа цкыаза хтэыла икэышеуеит. Хара, еицагыло афэр иаххамыштыроуп дэеа милатк ирыламфашыоу, ичыдоу апысуа цэа зхоу хдаскэа, хкыабзкэа. Хара хбызшэеи хапъсадгылы хрызхэыцыр, хапъхыакатэи хамфэагы лашазауеит!

Даут АШЭБА,
Апыснитэи ахэынтқарратэ
университет афилологиятэ
факультет ажуриалистика
ақэша I курс астудент

Ан лгэы тызшыааз апысзы

«Сара стахеит Ақэа акалтаф
Ушахатуп сдамра

Упъшыа-тыпъ харақыртэф,
Сцапъшыафуп Апысынра!»

М.ЛАШЭРИА

афы инхоз зеггы лыдеизалеит, дыртэуан апы, дыртэуан ан рыцхагы... Ус, дук мыртыкэа исакаса рыма иаатэлит ифызцэа, иаб, иан, иахэшыцэа аамтала изыфназ апансионат «Искра» ашта. Избанзар дара ахыынхоз Члоу, Ақэа аға импыцакын.

Темыр аибашыра ианналага инаркны амцашыра далагылан. Хағала дтанкыстын. Арра дахысхан, уи бзианы идыруан. Х-фыкны еицын, ртанк «Мустан» ахызын.

Абар уи уажэышта афныка дмааижэтеи 10-мшы инареихан. Мышкы-фымш упъсы ааитэуап хэа афныка дрышьтит, аха ахэыл-бычэа ифызцакэак рыла еиликааит ауа ажэыларых идыкэлараны ишыкэз. Темыр уи шааиахаз уахы ддэыкэлеит, ихы ахибааит афны ақэаара. Сөыцэа рыпъстазаара аминуткэа ианырку, уха арахы сшызынхымхэуа здыруазаргы афны сызтэом ихэан, иан дгэйдкыла-хыдкыла абзиараз, ирласны схынхэуеит хэа нарахэаны ауп итыхэтэантэихаз имша дшыкэлаз.

Темыр ари ажэыларэфеи дызгашаз ахы икэшеит, ипъсы штэз ирулакгы ахэштэырта акынза днаргеит, аха ашьа рацэаны излаицэахыаз ала ацхыраарагы имыхэакэа ипъсы ихытэуеит.

Аамтала Гагра азеипъш псы-жыртақэа рфеи анышэ дамардоит. Нас Апысны антадырцэы ашьтахы, ажырынхэамзэзы фыц атеуыуара катцаны иқыта Члоу шэапыцэагыла итағалау иаб игэаратафэи анышэ дамардоит. Абас аибашыфэи гэымшэа, иаха иахышэартоу афеагыларэа кэзыс измэз, хыахэычарак кэзымцоз, еицагыло абипъара рзы дфыртгышыганы даанхоит.

Темыр Бранзия – Леон иорден занашыоу згэы рэызы, ауафэи изааигэаз азэы иакэын. Даныхэычыз инаркны ашкол афэи зеггы дрылцэауа дықан. Ацара бзианы ицон, иртафэа еснагы иани иаби рфеапыхыа илаехэон, агэрткэыл бзиа змоу, запъхыака акы зылтүа азэы иакэхоит рхэон. Ани аби ргэы иладуун.

Ейхаракгы уи иан иалкааны бзиа дибон, дылзааигэан, насгы лассы-лассы ус леихэалон: «сан, бара быпсит хэа зеггы анышэ ишамардо еипъш бшызымжуа бдыруазаит». Лычкэын дантэа нахыс агэрфа иаркараз Натэла, акыр шыкэсқэа лыпъсы тан, аха мацк лхы еилапъсама ухэартэ лхымфэагыша аеапъсахит. Аб рыцха фэныцкала ипъа итахара гэнызгоз изхымгакэа иду-неи ипъсахуеит дук мыртыкэа. Натэла лакэзар, лзанаат ала ахэахэтрафэи аус луашэа дэфын, аха дааупылапыпъхыазы лычкэын ихыз акэын илфэкыз, илхэоз. Ақыртүа ицэаара зхыз азэ дылбар каломызт, дызыцкэон, омашэа лхы мшапылгон. Убас мацара дшыкэз, уха лгэы аказы, егырт лызбацэа, лмацафэа ухэа рызгы иаалзымпъсахзакэа дымцафэахоит, дышьтахоит. Ус, пытрак ашьтахы лыпъстазаара далтэуеит.

Темыр иеипъш икоу Афырхатца, урт ииуа абипъарақэа рзы псыра зкэым фырхацэаны иаанхоит.

Хара иахыа атынчра ажэван ацэа ханхозар, апыеипъш бзиа хамазар, уи зыбзоуру Леон иорден занашыоу Темыр Бранзия иеипъш иказ хапъсадгыл атеицэа гэымшэақэа роуп.

Р. АМЧ-ПЪХА,
Апысны ажуриалистика
Рейдгыла иаллоу

Лычкэын ишьоуразы

Апысуа жэлэр нацэнатэ аахыс аирацэаны ирхыртахеит агэа-кэрақэа, изныкымкэа апысадгыл Апысны атеицэа зкыфэыла рхы ақыртэахеит, икалахеит арзрақэа, итагылахеит ахцэарақэа... Арт зеггы Апысны бэбэала ианыпъшуеит. Хапысуа жэлэр рмацра зыхкыогы убри ауп.

Нацэнатэ аахыс Апысны иазгылон атеицэа мцапъшыкэа, атоурых иадыруеит имацфымкэа урт рыхызкэа. Хажэлари хапъсадгылы ашэартара итазыргылаз, нанхэамза 14, 1992 шыкэсазы иалагаз аибашыра хтэыла ахэра бэбэақэа азыннажыит. Бцэарла еибытамыз хажэлэр рфеагылар акэхеит зхы инаркны шыапақынза иазыкэацыз ақыртүа архэақэа. 1992-1993-тэи ашыкэсқэа раан ажэыларакэа рацэан. Апысуа еибашыцэа иара убарт ажэыларакэа раан ауп аибашыратэ пшышэа андырхэуаз. Ажэыларакэа рахытэ икан алтцшэа змаз, иара убасгыы апысбаракэа рацэаны изцыз.

Сара избэахэ схэарц сцахуп, Лыхны ақыта ииз, иаазаз, 22 шыкэса рыда злахынцэа ианымыз, Валера Иура-игъа Харэзия. Дтахеит уи ажырынхэамза 5, 1993 шыкэсазы, анышэ дамандоуп Лыхны. Ианашыоуп «Леон» иорден. Иара дабипъазатэын, иаб идунеи ипъсахыан, иани фыцэа иахэшыцэеи ыкан. Далгеит Гэдоуатэи афбатэи абжыратэ школ, анафс арратэ уалпъшыа наигзон Москва. Аибашыра ианалага Валера Москва дықан, уа аус иуан машынарныкэафэи. Атаацэара даламлацызт. Иара ателедырратэ аналкэа рылоуп ишаахэз Апысны аибашыра

ишалалаз. Иаразнак Апысныка де-ихеит. Ускан, рапыхатэи амшкэа раан абцьар мацын, измаз еимырдон. Валера Гэымстатэи афронт акны бцэарда ауп дыш-неиз, анафс иртеит. Уи далан Амиран Берзэния пызас дызмэз афбатэи ажэыларатэ гэыпъ. Икомандир ибзианы дихцэажэоит еибашыфэи иахэсабала. Валера ажэыларэа данцоз апысуа бирак икэыршаны акэын дышцоз. Иара дызлахэыз атыхэтэантэи жэылэран, ажырынхэамза 5, 1993 шыкэсазы еифекааз. Ари ашыкэсан азын даара ицэгган, ахыта баапъсын. Иара дызлаз агэыпъ, Гэымстэа азиас ирны аға итабиақэа ирыжэланы аибашыра иалагеит. Аға игэианзамкэа ауп аибашыцэа шыкэлаз. Имацымкэа атыпъкэа ркны ақыртүа ирхэақэа ртыпъ иахцан. Валера

дызлаз агэыпъ Ачадаратэи ашкол акынзагы иназоит. Ари ауаф илшоит ашкол абирақ ахаргыларэа. Аха, хаибашыцэа рус атыхэтэанынза анагара уадафхеит. Рымч амацра иахкыаны аға дрыкэшо, амацаз итаикуа далагеит. Абри аидыслара акны Валера бэбэала дырхэит. Иара ағацэа дырпъхыашэоит. Ауафэи ихафэи изаамго гыгышэыграла дтадырхэит, бжынтэи ахэызба илацэаны дыркэакэеит, атыхэтэаны илахы ахы тадыртэеит. Аитныпъсахлара аныкэз, ипъсыбаф итаацэа ианрыртэз, ицэа-ижыы пүхан. Уи иаанагоз, иабипъазатэызы, зани заби ида дызмамыз данрыртэоз аамтэ азыхэаны дыргэакны дыштадырхаз ауп. Урт зеггы рапыхыака анацэа рычкэынцэа ажэа рыртахыан, итахар абцьар шытыхны ишеибашыуа хэа. Иара убасцэака иагыкалцеит Валера иан.

Валера иан Лили, милатла дшагыруазгы Апысназы лылшарақэа акыр идууп, леибашыратэ мша даара итбаауп. Лычкэын ишыа ауразы хацэнамырха дгылеит, аибашыра атыхэтэантэи амшкэа ркынза дназеит. Деибашыуан Амиран Берзэния ибатэион акны. Иланашыоуп «Леон» иорден.

Абас еипъш аибашыцэа – иаби-пъазатэкэаз, Апысны зхы ақэызтаз шэфэыла икоуп. Харт афэр иаадыруазароуп арт реибашыратэ мша, ртахара абипъазатэа иганахыла иштрагедииоу хажэлэр рабипъара азы. Дара рыпъсадгыл рхы ақыртэеит, аха хапысуа тоурых ыканатцы рыхызкэа хытэи нбанла ианызауеит.

Саида ХАРАЗИАПЪХА,
ААУ афилологиятэ факультет
ажуриалистика ақэша
актэи курс астудент

Аиааира хэымш шагыз...

Сынтэа Апысны Ацынцэтылатэ еибашыраан хажэлэр иргаз Аиааира 30 шыкэса ахытэуеит, аха еға шыкэса цыргы, анацэа рзы Аиааира арыцхэ алабырз ауп. Зеггы ишахдыруа еипъш, аибашырафэи азэы дтахоит, азэы деикэхоит, дэеазэы дуафэибжаны дааннажыуеит. Убас Апысны Ацынцэтылатэ еибашыра (1992-1993) аан, Апысны шамахамзар, икам фнацэак агэафра ахынанамгаз, алабырз ахыкамтэаз. Анацэа ртеицэа рыпъшеит, ахэыцкэа рабацэа рыпъшеит. Убас ирацэаны хыпъхыазара рацэала афы-

рпъштэкэа ааугалар ауеит. Ааигэа сызтааз афырхатца ифна-тафэгы агэафра калеит. Иан, зыдунеи зыпъсахыоу Аниа Габниа – Бэынцэи илазеит пшыфэи арпъарцэеи х-фык азбацэеи. Руслан зеггы дреитцбын, хэычы хызыны Тика хэа иархэон. Иара иашыцэа аихабацэа аибашыра ацэахэафэи абцьар кны аға ифе-гылан. Руслан дшеитцбызгы, дышкэыпшызызгы, ихы мшатакэа Апысадгыл ахычаразы иашыцэа, ифызцэа днарывагылеит.

(Алгартэа 5-тэи ад.)

Аиааира хэымш шагыз...

(Алгарта)

Руслан Хачык-ипҕа Бэынҕыи диит 1956 ш. рзы Очамчыра араион Кэтол ақытан Тоумышь ахабланы. Абжыратә школ даналга дталоит аветеринартә техникум. Аштыах аус иуан Кындыҕтәи агҕсаатәазартә фабрикаҕы. Аибашыра ианалага инаркны иызыцәа дрывагыланы деибашыуан, далан Тоумышьаа ргәып. Жәыларацҕыаза ихи алаирхәуан. Деибашыһан еиуеипҕшым аибашыра ацәа-хәакәа рҕы: Кәачара, Қыатуан, Тамшь, Кындыҕ, Аҕара, Ахалдаба. Иаһа иызыцәа уанрыҕәәжәо инартбааны иалацәәжәоит уи иаирпҕшуаз ахатара, агәымшәара, ләхейкәракҕы рхы-рҕы инанубаалоит – аибашыһы заа дахырыҕхаз ргәаларшәауа.

– «Ахаҕаи, акы шәацәымшәан!» – хәа Руслан ибжыи царыхәәза, ирлас-ырласны ирахалоз, иаһа-гыи слымха иташәуит, – игәлаиршәоит командирс имаз Т. Герга. – Уи жәыларацҕыаза хапҕыа дгылазар акәын. Знызынла акырза дхапҕыһаны заа дыпҕышыһаны дхынхәуан. Хгәа-хәанитон, дхалабжон. Ахыр-бәәдәртәкәа рҕы хантәаз иара ибзоурала аамтә шцоз хбомызт. Алаф ихәон, дыччон, дыхамаруан. Уи ала аибашыра ицоз ххаиршәуан...

Руслан ицеибашыуаз еиҕәкны ирхәоз акы: «Иара иеипҕш згәы цкыа, ираыиз, зызыцәа хатыр-пату рыкәызтцоз, ламысла ирызныкәоз, хаттарыла зыпҕсадгыыл зыхычоз ипҕшаара уда-дын».

Апҕсадгыыл ахычә Руслан Бэынҕыи дтахоит аибашыраҕы Апҕсны аиааира агара хэымш шагыз, цөйббрамза 25 рзы. Рус-

лан иҕахара дыздыруаз зегыи даара гәалсра дула ирыдыр-кылеит, иаһагыи ихыз хәаны уацәәжәарҕы, «Уи дазәыкын, уи иеипҕш аҕеи шамахамзар диуам», – рхәоит.

Руслан дтәацәарамызт, уи шбангыи угәы унархыртә иҕоуп. Ирхәоит ани аби рзы еиха дгәыжыҕагахоит ахылт, ргәыбракәа зегыи иара идыр-хәалалоит хәа. Цабыргны, аҕ-наҕаҕы ахатарҕыс иира агәырҕыра ду ацуп, аҕеи – цәәшәыпмырзгоуп, абиҕара аҕиара иацызтцо иоуп. Убри аҕнытә, ани аби реипҕш, иызы-цәа-икәләцәа ргәыбра бзиа-кәа идырхәалон, иеизхашыа убас иҕан. Аха аибашыра гәым-былҕыра иахыһаны, Апҕсадгыыл аҕеи хызырхәага ишихәтоу еипҕш, фырхатара дтәахоит. Абасала иразкы кыаҕхоит. Руслан дахыиз-дахыаазаз аҕнаҕа аҕшәмара иатәашыоуп иашыа Роман Бэынҕыи. Араҕа Руслан ихыз, аибашыраан илшамтәкәа ирызгәдууп.

Руслан иеипҕш иҕаз аҕеицәа хызырхәагакәа ирыбзоурууп иа-хыа хадгыыл гәакыа аҕшәмара ахыҕатәашыоу. Урт ахаангыи хаштра рыкәым, избанзар зегыи иреихаз рыпҕстааракәа ахтныртәит атынчра. Убри ала-гыи Апҕсны ахаҕитра азаарҕеит. Еицагыло абиҕаракәа ируа-лтпшоуп Апҕсадгыыл афырхәцәа рыхыз-рыпҕша икәырхара, ргәа-лашәара амырзра, урт рҕы-рҕышала Апҕсадгыыл ахычәцәа раазара.

Руслан Бэынҕыи аибашыраҕы иаирпҕшыз агәымшәареи агәа-бҕреи рзы данҕаха аштыах иана-шәоуп Леон иорден.

Стелла САҚАНИЯ

Ақытанхамшәатә проект

Хышыкәса инарыцны итәуит Хтәылаҕ ақытанхамшәатә проект ФАО ООН захызу аарту-жыҕтеи. Иара хыкәкыс иамоуп арахааазара знапы алаку ауаапсыра ацхыраара рыҕара. Лариса Салаҕаи дынхоит Кэтол ақытан, ахеилак далоижыҕтеи уажыштыа мац туам, ираццоуп иҕалтцо ашә хккәа. Ақытаҕы арахә рзануп, зыштыра бзиоу ажәхыкәа рымоуп. Ирауа аалыт атирау удаҕра рымазам. Иаа-бац апҕсуа шәкәа инарчыдангыи, апроект ирыднагалаз ахккәа рыҕатара нап адырҕит, хычык иуадашарҕ уажыштыа иашыцы-леит, еиха-еиха имарианы иш-рыцааиуа инатшыны иазгәалтәит лцәәжәараҕа.

Иаидкылыны пҕшышәшәк инарыцны хтәылаҕтеи арахаа-азащәа аиҕкаара иаладыр-хәхыит. Ааигәа Аҕәа аҕалак, адәкыан «Ацыбра» захызу акны еиҕыркааит хык ашәкәтащәа рышә зеипҕшроу агыамабара, арахә иаир рылшон агәахәара змоу зегыи.

Апроект напҕаҕыс дамоуп Владимир Кокарев. «Апроект ацхы-раара аҕатара иазхиоуп иана-кәызаалакгыи уи аҕҕаракәа ирыкәныкәо рзыхәан», хәа азгәе-итәит иара.

...Ари ахеилак аҕы аус зуа аекспертцәа иалахәу иддырбоит ииашаны еиуеипҕшым ашәа хккәа рыҕаташыа. Аалыт ирауа акәзар, азыргараҕ ацхыраара рыртәит. Дара ирхәоит иалахәу зегыи агәацҕыҕәара рыманы ишаҕу рус, аҕыц аҕышҕаракәа

ирыдаҕгало хшыҕыштырала иазнеиуеит, ирзымдыруа аилкаара иашытоуп хәа.

Ашыамаҕа иртәу ашә еипҕш араҕа иуҕылон апҕсаса иртәугыи, аҕатара знапалаку дыруазәкуп Наталиа Шевцова. Рапҕыаза рхала еиҕкааны иаҕын, анаш апроект азбаах анраҕа уи иала-лоит. Ацхыраара анрыртә ихым-пҕадатәиу амыругаҕа рыла ианеикәдыршәа рымехак акыр-за идыртәбаит. Лара иазгәалтәит иахызын аахкык ркыңза ашә шыҕалтцо. Ацыбааа рацәаны иаҕа-хуп, аха умаашыар зегь уқәман-шәалахоит, лхәоит.

Лассы-лассы ари адәкыан иаҕауа аахәащәа рхыпҕыа-зараҕ дыҕоуп ашәахәаа Саи-да Габниаҕыҕа, лара лажәақәа рыла, ақытаҕынтәи иаар-го ашә даҕаагы иалашәшәом. Уаанза апҕсуа шәкәа рымаца-ра ракәызтҕы иҕаз, уажыштыа ирацәахо иалагеит еиуеипҕшым ахккәа, уртзегьрыҕаташыа адагыи ргымакәа хаз-хазуп, доусу игәы иакәшәо игартә аҕагылазашыа ахымо уеиҕыртәоит ашә, ахыцкәа ракәзар иргәарҕыһаны ирфәоит. Саида леипҕш ирацәаһын агәахәара знаҕаз иапҕыҕоу аиҕ-каара.

ҕыц ари апроект иалалаз иа-хыранахыс адәкыан «Ацыбра» аиҕаби дарей икәшәхатра рыб-жыартәит ашә атирау арахә аа-гара азин шрымоу ала. Хәарада, агәаанагара хәмоуп аҕыҕаҕа анхацәа рзы хәартара злоу ари апроект аҕыҕаҕа ишацҕахо ала.

Агәалашәара

НАРҘЫХЫОУ ЕИПҘЫЗУАЗ

Апҕсуа милаҕтә казара, Аинеизакны акультура акыр шыкәса амаҕазыуахыа Апҕсны зәапҕсазтәыз артист Валери Цолариа иызыцәа, иааигәаны дыздыруаз ма-кванангыи ирцәыуадашуп ииасхыоу аамтала избәхә алацәәжәара. Ацыхәтәнтәи аамтазы ихыуаз ачымазара иахыһаны дхапҕхейт зыпҕ-стазаара зегыи апҕсуа каза-рей ажурналистикей ирыз-кыз.

В.Цолариа диит 1947 ш. рзы Очамчыра араион Агәы-Бедиа ақытан. Абжыратә школ даналга Аҕәаҕа даауеит, А.М.Горки ихыззхыз Аҕәатәи ахәынҕқарратә арцәшәртә институт дталоит. Аам-так азы аус иуан Аҕәатәи ати-пографияҕы, агәзет «Апҕсны капҕшы» («Апҕсы») аҕакыпҕыкәу амазаныкәаҕа ицхыраащҕы дыҕан. В.Цолариа данкәыпҕшыз нахыс аказарей, алитеру-рей, ажурналистикей ргәыблра штыкаахыан. Аказараҕы иали-кауан ашәахәара, алитеру-ра бзиа излаибоз ала, ирацәаны дапҕхон, ажурнали-стикагыи гәыгәтәижуаымызт. Ажәабжы кыаҕкәа рапҕыра дазҕылымхәхейт. Урт рахытә иҕан ажурнал «Алашарей» агәзет «Апҕсны капҕшы» ирнылахыа, икыпҕыһуан астатиақәагыи. Икәыпҕшра ашыкәсқәа раан икытаҕ еиҕкааз жәлар рхор ахь днарыпҕхейт, абжыи бзиа шимаз гәартәхыан. Убри нахыс еиҕагыи ашәахәара бзиа ибеит.

1976 ш. рзы иреихау аҕараиуртә афилологитә факультет (апҕсуа бызшәеи алитерураи аурыс бызшәеи алитерураи рзанаат ала) далгеит, аха уаанзагыи агәырткәыл злоу хәа дыпҕ-хыазаны В.Цолариа избәхә анра-ха, Апҕснытәи ахәынҕқарратә жәлар рашәахәареи рыкәашарей зәапҕсазтәыз ансамбль ахь днар-пҕхейт.

1970 – 1980-тәи ашыкәсқәа раан ахәынҕқарратә ансамбль, усқантәи Асовет Еидгыла еид-накылоз ареспубликакәа ркны еипҕш, аказара зырнагон: Чехос-лавакиа, Польша, Германиатәи Адемократитә Республика, Германиатәи Афедративтә Рес-публика, Шыамтәыла, Быр-зентәыла, Ефиопиа, Аргентина, Мексика, Мозамбик, Танзания, Голландиа ухәа ахәаанрыцәтәи атәылақәа ркны. Абарт агаст-ролькәа зегыи дрылахыи В.Цолариа. Араҕа иазгәатәууп, усқантәи аамтәкәа рзы, аин-тернетәи асоциалтә хәкәеи аны-кәмыз, апҕсуа ансамбль агаст-ролькәа дрыцәәжәаны акыпҕхь ианызтцоз (апҕсышәалеи урыс-шәалеи) иара шиакәыз. Ари аус аҕныгы иаапҕсаракәа ахәшыра бзиа артон иызыцәа.

30 ш. инарейханы ансамбль аҕны ашәахәацәа ируазәкыз В.Цолариа дапҕсацәкәаны зәапҕсазтәыз артист хәа ахыз ихыртәоит. Аҕиара аус иара изы акыр амехак тбаан, еидибалоз ахымаҕмыз азы. Ажурналистикаҕы иоухыа аҕышәа акыр ицхрауан еиуеипҕшым аочерккәеи астатиақәеи рышәраҕы. Убри хәсаб азуны,

Апҕсны акультура аусуоцәа Рас-социация итәажыуаз агәзет «Куль-тура и жизнь» аредактор хадас днарпҕхыоит, акыр шыкәсагыи амаҕ азиуан. Убас ицыбааа ма-чымкәа иҕоуп ажурнал «Апҕсны казара» аредакцияҕы, ара-ҕа аҕәша деихабын. Дыҕан Апҕснытәи ахәынҕқарратә хортә капелла ашәахәащҕысгыи. Акыпҕхь ианицон акультураи аказарей русзуоцәа ирзикуаз астатиақәеи аочерккәеи.

Акыр шыкәса аказара амаҕ азы-зуаз ауаа рдуней дахызааиҕәәз, дахыаҕылапҕшуаз, ибзиангыи иахыдыруаз аҕынтә, урт ир-зикуаз инартәулааны аарпҕшра илиршон. Ансамбль иналукааша артистцәа реипҕш, ажурналкәеи агәзеткәеи ирнитцоз истатиақәеи рызкын Апҕсуа театр артистцәа, ашәахәащәа, акәашащәа, ахо-реографияҕа, адиржиорцәа. Апҕсуа радио аҕныгы акырынтә аказара ауаа дрыцәәжәахыан.

Ажурналист, апублицист иауз аҕышәа апҕстазаараҕы акыр иц-храуан инапы злакызаалакгыи ишақәнагоу аҕыҕаҕы, ахәапҕшши, азызырши рызнагараан.

Уаанза иажәабжыкәа аперии-дикатә кыпҕхь ишанылахыа-згыи, асахыаркыратә литерату-ра иацданакуа аганахыла хазы шәкәны итытәуит (1988) иповест «Аиқәшәара». Уи арҕиара еиха-гыи агәацпҕыҕәара инаҕоит.

Ашәбатәи ишәкәы «Нарҕыхоу амцан» акыр шыкәса раахыс еи-зигоз аматериалкәа ирыбзоура-ны, икыта гәакыа ажәйтә-аҕәтә ирызкны итжыит (1992). Уи на-хыс арҕиара аус, аамтә шимнаху-азгыи, еихагыи даҕыланахалон. Иоухыа аҕышәа игәтәккәа ры-нагзараҕы ицхырааган. «У под-ножя синих гор» (2006) акәзар, араҕа ақыта аҕоурых инамаданы ицәыргоуп ирыхцәәжәоуп еицыр-дыруа ахыкәа, аҕеицәа нагақәа.

1989 ш. раахыс Апҕсны ажур-налистцәа Ридгыла иалаз В.Цолариа, аказараҕы еипҕш, ажурналистикаҕы аҕышәа бзиа ирхәхыан. Акымкәа-шәам-кәа урысшәалагыи итжыыз ашә-кәкәа иара даараза ибзианы зылшамтәкәа идыруаз ауаа ирзи-кит. Урт иаабак очерккәоуп хәа узрызхәом, избанзар аказара ауаа рыпҕстазаареи рырҕиаратә мшәеи акыр даҕылапҕшыны, иҕ-цәаны аҕыҕаҕы изнеигейт. Хәа-рада, хәамтәзтәи апҕсуа милаҕтә казара аҕаараҕы лагала бзианы еҕәанхоит.

Арҕиара аҕанахы изааныжыры-

мызт Апҕсны Аҕыынцәтәылатә еи-башыра атема. Иызыцәа реипҕш, иаргыи уи даара игәы ахәра аннацәит. Убри ихымеуаз ахыаа ауп дахызырпҕшызгыи. «Сменив черкеску на комфляж» (1996) зыхытцаз ишәкәы иаҕылоу иочерккәа ркны дрыцәәжәоит Апҕсадгыыл ахычараан иҕахаз артистцәа: Андреи Кәаранзия, Руслан Кәлаа, Даур Акаба, Рауф Дасаниа, Ақсент Агрба, Аркади Чачхалиа, Темур Аршба, аибашы-ра хлымзәах иалазыз: Хыбла Нанба, Марина Картоциди – Жы-ба, Даур Колбаиа ухәа.

Анашәтәи ашыкәсқәа раан иапҕитцаз аочерккәа рахытә ха-зы шәкәкәаны итжыыз ркны ицәыргоуп апҕсуа милаҕтә казара арҕиараҕы злагала шыардоу: «Танец и душа» (1995, ахорео-граф Акаки Малиа); «Ражденная для танца» (1998, жәлар рартист Маиа Герзмаа); «Служение искус-ству» (1999, Апҕсны зәапҕсазтәыз артист Едуард Нанба); «Леонид Чепелянский» (2001, акомпози-тор ирҕиаратә портрет); «Рыцарь абхазского танца» (2004, Апҕсны зәапҕсазтәыз артист Арвелод Тарба); «Наш Томас, нас Хаджарат» (2006, ашәахәащ, акиноак-тиор, Апҕсны зәапҕсазтәыз артист Томас Кокоскыыр). В.Цолариа, И.Нарманиа авторцәас иама-ны итыжыын «Закан Халваш» (1999); В.Цолариеи М.Габнией еицтрыжыит «Артистическая ди-настия» (2002, жәлар рартистцәа Сусанна Цбенией лыпҕшәма Вла-димир Царҕыиши ирызкуп). Акыр шыкәса агәзеткәеи ажурналкәеи ирнылоз (апҕсышәалеи урыс-шәалеи) егырт истатиақәеи, иочерккәеи, иажәабжыкәеи реи-за атыжыра дзахымызакәа идуней ипҕсахит. Иҕалап, уи ахатгыла-ра агәахәара зауа каларгыи, из-банзар урт зегыи апҕсуа милаҕтә культураи аказарей рыҕиара ам-шәа аадырпҕшуейт.

Апҕснытәи ахәынҕқарратә жәлар рашәахәареи рыкәашарей зәапҕсазтәыз ансамбль Азиет, Африкеи, Алатынтә Америкей ртәылақәа ркны ақәгылаарақәа ирыцыз ахтысқәа инартбааны акыпҕхь иахыанолоз хмилатә культура азыргара иацхрауан, апҕсуа казара аҕоурых азгыи хәартара алазаауейт.

Ахәынҕқарратә ансамбль аҕны ашәахәареи, насгыи алитеру-раи, аҕаарей, ажурналистикей, апублицистикей қәиарала еила-зыгзоз В.Цолариа ипҕстазаара иахыҕы изаагомызт урт рыда. Еснаҕ ижәлар рыҕта дгыла-зар акәын. Икыиарей, иуаҕрей, иаамысташәареи ддырпҕ-шзон, казшыа бзиангыи ины-кәйгон. Игәыхалларей, есым-шааира ихы-игәы иқәубауаз иччапҕшыи, апҕстазаараҕы илир-шази рыла дыргәаладыршәалашт дыздыруаз зегыи.

Ихатә иакәзар, апҕсуа казара еипҕш, ипҕсадгылыи, иуаажәлары, икытауааи, икәакыацәеи, иҕаа-цәеи еснаҕ дрызгәдуун. Апҕсны аҕеипҕш бзиа агәра игон. Абас дымшәасит Нарҕыхоу ашыҕа ам-ца – дахыиз, дахыаазаз икыта зыпҕхыз иалаз, имшәашәауа зы-штыагыи аанзыжыиз Валери Ла-дикәа-ипҕа Цолариа.

В.АПҘАЗОВ

Ашколтә ыстазаара Ахылапшрей ацхыраарей зеггы ирыцкуп

Хатала, аҕсуа жәлар рхатарнакца азәырәы реипш, сызлыгы сыжәлар срызгәыдууп, смилат зегь рапшха исыргылоит. Аха атыхәтантәи аамтазы аҕсуа иатәам ахымәапгашьақәа ахызыбо сшазыразым аартны исхәар стахуп. Изаазарызеи, шыоу-кы – изаазаз рангы аҕара азы дыртйуа аҕынза инеихеит, урт рзы ипшьюу, изыхызаауа хәа акгыы ыкам. Хбызшәа хәаас дара ирымам, хдасқәеи хқьабзқәеи ирызхәыцуам, хәжәлар уатцәтәи рпәеипш акәзар, ргәы итцхом, амала еицахзеипшүу хәпсадгыл ағы «рыла пхашьарак хымкәан» иаарбо, иаарымпшыхәшәо зегь аҕарахь ахырхарта артоит. Хәжәлар ирыхәо ак картошәа, уи «аҕшра» атаны, абизнес алакартоит. Абизнес злуклакгы, ашколтә форма абизнес алхра – уицақьа Анцаагы ауаагы ирцпыршәо икам.

Аҕсны ацара аминистрра адта канатцеит хәа атаацаа ағра дырхатданы, школқәак рфәы, артацәа даара хатыр шрыкәысдогы, арташы иахатыр лазыркәуа ртацәақәак «абри ашыза ашколтә форма, абриггы-абриггы адәкьан аҕны иаашәхәароуп» – хәа «пшыхәа змам акәны» атаацаа ирыдыргало иалагахәеит. Урт хызыхәала хәрзаатгылом, ари астатиа иапшхар, хымпәада, рхы рдыруеит...

Азцаара сыздырцуеит хатала, иахъзеи тыпш ипшзаза ахәыцқәа иныкәыргоз ашколтә форма?! Аформа шхадароу зегь рзы еилкаауп, аха уи акзацәык аума хырәаа зтатәу, ихаркәацәаны изызнеитәу?!

Сгәаанагарала, ахыцқәа рынудцка еилых камцакәан, ацаратә процесс аиқаара, аизырхара еиха хырәаа ататәуп, уи еиха ихадоуп.

Ашколтә программа шеиқаау рацәак иалацаажәазом, ахәыцқәа рыртцага шәкәы иану рыкәра ишатцанамкуа азәгы дазаатгылазом, ашколтә форма затцәык ауп проблемас икәгылоу. Ашколтә форма запшәу – аташы аеырбарахь дхәнамырпшырц, азә далкааны дкамларц азы ауп зеггы еицырзеипшүу ашәцәтәы зырзбаз. Аха иара ахәыцқәа еицырзеипшүу ашколтә формагы «аеырбарахь» ииаагоит хәа хәфуп.

Ашколтә форма хәа уажә иапшшыргаз 5-6 нызкь еитданы иузаахәазом. Ахәычы шынтәхынтә иеызлеитәикшагы аахәатәуп. Шьта хәзхәыцып атаацаара рацәа, иара убас малла ибеиам атаацаарақәа рхәыцқәа ашкол ахь рышәтра шака ирцәыхьантоу, изтацдо аидара. Урт ирылшарыма рыхшара ашколтә форма

рзыхәханы, еиқәыршәаны ашкол ахь рышәтра?!

Абарт азцаарақәа инарымаданы хара хамәахытцит Аҕсны ацара аминистр актәи ихатыпшүуа Ада Кәарцелиа-пшха лахь.

Уи хәицәажәараан, инатцшыны иазгәалтеит, Аҕсны ацара аминистрра аҕнытә ашколқәеи артацәеи азәгы адта шырмоу, хыкәкыла, «абри ашыза, абри адәкьан ағы ихәхәтәуп» – хәа азәгы ишрабжымгаз. «Аҕсны ацара аминистрра аҕнытә ус еипш азингы хәмазам, уи-моу, ацара апроцесс иатцанакүа цыара лагалак аңхамоуггы атәыла анапхгара рыда иахзышьякәырпәбәом», – лхәеит уи.

«Ашколтә форма ыказароуп, аха уи ахаркьарей абизнес алхрей иашам сгәаанагарала. Хара хыкәкы хаданы хәапшха икәгылоу ацарадырра ашытыхра ауп, уи рапшха ихаргылароуп», – лхәеит Аҕсны ацара аминистр актәи ихатыпшүуа Ада Кәарцелиа-пшха хәицәажәара хыркәшо.

Аиашазы, ртацәақәаки, таацаарақәаки ашколтә форма абизнес алхра згәы иҕоу рыххәыцра аҕсам. Азәгы мчыла рыдгалара азин рымазам. Убри аҕнытә, уи хырәаа ататәым...

Ада Кәарцелиа-пшха лыцәажәара ашытахь, хәтала, ахшара рацәа змоуи малла ибеиам атаацаарақәеи ашколтә форма аганахәала цыраарас иҕоу аилкааразы хйцәажәеит Аҕсны ацара аминистрра аматериалтә-техникатә еиқәыршәара аҕәша аихабы Радам Кәурт-оҕлы. Уи иажәақәа рыла, иахызы ашколтә формала еиқәдыршәо ахшара рацәа змоуи заагарта мачу атаацаарақәеи шыкәыргылоуп Аҕсны Асоциалтә еиқәыршәара аминистррей дарей русеицурала еиқаау асия инакәыршәаны.

Радам хәицәажәараан инатцшыны иазгәеитәит, формала еиқәдыршәо ахәыцқәа рхыпшхәазара шыназо 800-шык ркынза. «Аҕсны еиуеипшым араионқәеи ақалакьқәеи ркынтәи ацхыраара зтаху атаацаарақәа рыхызала арзахалқәа лассы-лассы ихәуеит, аха макьана халшара азхом урт зеггы ацхыраара рахтарте еипш», – ихәеит уи хәицәажәараан.

Аиашазы, хтәыла даара ибеиамзаргы, зынзагы иҕарны икам. Халшарақәа ииашоу ахырхарта рытара хәзхәыцуазар, уатцәтәи хпәеипш зызбо, уи знапы иану афар рыххәпшрей ацхыраара рытарей зеггы ирыцкуп.

Алиса ГӘАЖӘ-ПШХА

Ацхыраащәа Гагра инеит

Ииуль 11-12 рзы Амшын Еиқәа ағыкә ағы икаләз амщәгәа иахкьаны Аҕсны араионқәа аҕхаста бәбәала изауз кәлеит. Уахь иатцанакит Гагра араион. Ақәа бәбәа анаанымгыла азиасқәа хытцит, азы ауаа рыфонқәа ирыоналеит, ипнаеыз, ипхастанатәыз рацәахеит.

Аены аволонтиор Амина Адлеиба асоциалтә хәкәаркны алахәара кәлтеит: «Уатцәы асаат 10:00 рзы Ақәантәи ицоит аволонтиорцәа Гагреи Лзааи аҕхаста знатәз ауаа рыцхрааразы, ахалархәра агәахәара змоу ателла адырра кәшәтә» хәа. Хымш рышәтахь аиқаарақәа «Хара Хпицундеи», афари аспорти рускәа рзы аилаки рыцхыраарала еиқәыршәан 25-

шык аволонтиорцәеи, урт згаша амашынакәа өбеи. Гагра ианней рчыршеит гәып-гәыпшәла, Лзаа, Пшсахара, иара убасгы ақалакь аонытцка.

Идрыцкьон аонқәа, абахқәа. Рымч ахынзақәхоз иқәыргеит аҕшеи ази ихыржәаз атцлақәа, ишаны ирыртеит азыцкьей, ачеи, ахәшқәеи, асабицәа рхәы рызнаргеит.

Аҕсуаа жәйтәнатә аахыс иахкәазшәоуп агәыхалалрей, арыц-

хашьарей, агәыразрей, аидгыларей, хәамтазы урт шмызхәоу артабыргит ари ахтыс. Арт 25-шык «афыхацәа» раамта иаеигзакәаны, рхатә усқәа ирзымхәыцзакәа арыцхара иакәшәаз ирыцхраарц инеит. Алахәара ақәызтыз рхыпшхәазара акыр еихан, аха жәаа зхымтцыз макьана ари ашыза аус уадаө иаладырхәит азә ида, жәеиза шыкәса зхытцүаз Агрба Леонид агәахәара ду ахәаирпшыз азы мап ицәкра рылымшеит.

Абарт иреипшүу гәыкала ирзырхәоит «Аҕсынрей аҕсуарей шәагымзааит» хәа.

Жамин ГьЕРЗМАА,
афилологитә факультет
ажурналистика ақәша
1-тәи акурс астудент

Ахәыцтәы лагер «Альфа»

Ацара аамта анхыркәшаха ахәыцқәа рзын ахатәы зеипшдырратә школ «Альфа» аҕны еиқыркааз алагер уажәшәта фымшуп аус ауеижәтеи. Алагер анапхгаы Фатима Даутиа дазаатгылеит аиқаара шыкәлаз атәы.

Сынтәа, дача аамтаньк еипшымкәа, атаацаа атагылазаашьа рымоуп рхәыцқәа хәйда-пшсада алагер ахь раагара, асеипш ацхыраара канатцеит Аҕсны Ахәынтқарра асоциалтә еиқәыршәарей адемографитә политикей Рминистрра иатәу ахәынтқарратә усхәарта асоциалтә пшгапсеи аҕа ахьчарей рфонд.

Ахәыцқәа рыдыркылоит ашыжә асаат жәба инаркны ахәылбычәа асаат фбанза, ари аамта иалагзаны хынтә акрырфартоит. Кәрала иуәозар, бжышыкәса зхытцүа инадыркны жәаха шыкәса зхытцүа ркынза. Дара зегь гәып-гәыпшәла ишоуп, гәыпшәыпшхәаза ахылапшцәа рымоуп. Убарт дырузәкуп Аҕснытәи ахәынтқарратә университет афилологитә факультет аушәтымта Милена Ламиапшха. Уи лажәақәа рыла, ахәыцқәеи ларей русеицурала акырза иманшәалоуп. Жәжәащык злоу агәыпш напхгара азылуеит. Иаидкылань алагер аусзуөцәа өаижәи жәащык ыҕоуп, дара зегь рнапы злаку аусқәа хаз-хазуп. Абызшәазын ахысхара змоу рзын чыдала имәапыргеит аеазыкцарақәа, иара убас ашәахәара, акәашара, асахыагыхра, ағыхантә ухәа реипш иҕоу асекциакәа аҕцоуп. Урт зегь аамта-аамтала еихшоуп, уаантәи ианыгьежылак адәахыи

аганахәала ирацәоуп ахәыцқәа ирдыруа, ашколаф ироуа адыррақәа шытбаау убартоуп, аха абызшәазын ауадаөрақәа рымоуп, уи ахәара рацәак иртахым», – рхәоит азыкәтәацәа.

Иахызын иҕоу ахәыцқәа рхыпшхәазара 160-шык ркынза иназоит, дара арахь иныкәалоит жәамш, анаөс ирыдыркылоит иҕыцу агәыпшқәа.

Алагер ағы ахәыцқәа ирызнарго еиуеипшым ахәмаррақәа ируакуп ижәйтәзатәиу аҕсуа хәмарра – «Хылпшхас» захьзу, уи зыкәтәащыс дамоуп Адгәыр Гәынба. «Асеипш иҕоу ахышәтәк ансыдыргала мап ацәысымкзеит, избанзар ахәыцқәа ирдыруа-зароуп хмилатә хәмаррақәа рынагзашьа, уи иалаазазароуп дара, уажәшәта аицлабра иамоу аҕқарақәа еиламгакәа рхала ахәмарра рылшоит».

Анаөс, иатахуп еиха зыпшкарәа уадаөу, аха азәлымхара ду зцоу «аимтқакьача» хәа изышәтоу алагалара.

Милена Хәгпшха ашколаф аҕсуа бызшәеи алитературей рыртәащыс дыҕоуп, убриақынтәи алагер ағы аҕшышәала ацәажәара зцәыуадаөу ахәыцқәа рзын хәтала арахь аапшхара лытан. «Иҕоуп ахәыцқәа, аҕсшәа бзиязаны ахәара зылшо, еилызкаауа, аха ахәара зтахым, уи аиашаз угәы унархәуеит, азыкәтәара цонацы аҕшышәала мацара ханрацәажәалак даргы уи ашкә ииасуеит», – лхәоит лара.

Алагер ағы ахәыцқәа рзын еиқаау зеггы гәыцә хаданы ирымоу аҕсшәа дыртцара, уи иахынзалшо амч атара, иарала ахәыцқәа ишыртахурхы иакәйтны иалацаажәо рыкатцароуп. Уи азы-

идырхәмаруеит. Аҕхәтәи амщқәа рзы икан аангыларә зтахымыз, мшкәак рнаөс ианашыцыла иддырбоз, ирызнаргоз аеаршыцыларақәа азәлымхара анырзатцала, аоныагы ацара ртахымхо икалеит. «Ацара

хәан аусзуөцәа ирылшо зегь картоит, аҕхәакагы ирацәоуп рыгәтакқәа, рпрограмма иаларгаларц ртахуп иҕыцу азнагашьяқәа, ибзианы иубартоуп урткәа зеггы алтшәа бзиякәа шырпәеипшүу.

Алхас ПШСАРДИА

АПСНЫМЕДИА Республика тә усхәарта		хәынтқарратә «Аҕснымедиа»
gazeta-apsny.info apsnygazeta@mail.ru	атәл: +7 (840) 226-15-75 / 226-59-73 атызтыпш: Аҕсны, Ақәа ақ., Ажәанба имәа, 9	Аредактор хада Ахра АНҚӘАБ
Агазет адцала иөым астатиа ахә аредакция иазшәазом.		Агазет ахә – 20 маат.